

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten
103 33 Stockholm

Stockholm
2025-06-13

Vår referens
André Nilsson

Dnr
KN2023/00288

Remissyttrande

Remiss av SOU 2024:98 *En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess*

Företagarna har beretts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här följer våra synpunkter.

Sammanfattning av utredningen

Miljötillståndsutredningen har haft uppdraget att ta ett helhetsgrepp om miljöprövningen enligt miljöbalken. Det har gått snart 30 år sedan miljöbalken infördes och under den tiden har omfattande förändringar skett i sakområdet och i de krav som ställs från EU. Det finns därmed ett stort behov av att se över hela miljöprövningsområdet, för att åstadkomma en mer effektiv, förutsägbar och flexibel miljöprövning.

Utredningen är omfattande och lämnar ett stort antal förslag. Några av de större förslagen innefattar:

- En ny miljöprövningsmyndighet** för hela miljöprövningsprocessen, vilket gör att företag och myndigheter kommer att kunna ha kontakt med en och samma myndighet genom hela processen.
- Ny samlad reglering om miljöprövning**, vilket innebär att det i ett eget kapitel i miljöbalken samlas reglering av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet.
- En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess införs.** Två prövningsspar föreslås: ett enkelt och snabbt för granskningspliktiga verksamheter, ett mer omfattande för verksamheter och åtgärder som alltid ska miljöbedömmas.

Andra förändringar innefattar att bara ett samråd ska krävas, att tidsfrister införs och att det blir tydligare vad ett tillstånd ska innehålla.

Företagarnas inställning

Företagarna välkomnar utredningen och tillstyrker generellt dess förslag.

Det är efterlängtat att en utredning fått ta ett helhetsgrepp kring en sedan länge problematisk tillståndsprövningsprocess. Små och medelstora företag utvecklar och sprider många av de lösningar som krävs för att Sveriges ska nå målet om klimatneutralitet till 2045. Osäkra tillståndsprövningsprocesser, som ofta sträcker sig över flera år, sätter krokben för företag som är redo att investera i nya lösningar, och gör att Sveriges konkurrenskraft skadas i relation till länder med kortare ledtider och mer förutsägbara processer. Vi bedömer att förslagen i den här utredningen kan uppnå kortare handläggningstider, en mer effektiv miljöprövning och mer förutsägbara beslut.

Våra övergripande synpunkter:

- Vi välkomnar helhetsgreppet och intentionerna.** Den svenska miljöprövningen har under lång tid varit svåröverskådlig, oförutsägbar och ineffektiv, och har med sina långa handläggningstider skadat svensk konkurrenskraft och senarelagt viktiga investeringar.

- **Vi efterfrågar tidigare ikraftträdande än 2028.** Det är en omfattande utredning med förslag som berör många parter. Samtidigt innebär varje månad med nuvarande miljöprövningsprocess att företag avstår från viktiga investeringar, och väljer bort Sverige. Fördröjningar som de långa nuvarande processerna skapar, och de investeringar vi går miste om, försvagar Sveriges konkurrenskraft.
- **Vi tillstyrker förslaget om en ny miljöprövningsmyndighet.** Majoriteten av små och medelstora företag har bara en eller två anställda. Att ha en väg in gör deras arbete betydligt enklare. Förslaget gör lagstiftningen lättare att förstå och kan bidra till att möjligheten att nyttja rätt kompetens i ärendehantering förbättras och att samordningen stärks.
- **Vi tillstyrker förslag om ett samlat kapitel i miljöbalken.** Vi tillstyrker att regler om miljöprövning samlas i ett eget kapitel. Det gör det lättare att förstå vad som gäller.
- **Vi tillstyrker förslaget om att avskaffa kraven på undersöknings- och avgränsningssamråd, men med förbehåll.** Vi ser positivt på minskade samrådskrav, vilket kan bidra till en mer effektiv tillståndprocess. Samtidigt efterfrågar vi kompletterande verktyg för att hantera situationer där nya relevanta uppgifter framkommer senare i processen. Utan sådana mekanismer ökar risken för omfattande kompletteringar eller nya samråd, vilket kan förlänga och försvåra prövningen. Senare i processen finns det mer upparbetat arbete och risken att fördyra eller försena projekt kan vara högre. Det måste finnas verktyg som kan hantera nya uppgifter som kan påverka miljöprövningen, men som inte är så stora att miljökonsekvensbeskrivningen anses sakna de uppgifter som krävs för att myndigheten ska kunna ge en motiverad slutsats. Ett enhetligt samråd, i linje med EU-rättens minimikrav, är en rimlig utgångspunkt, men det kräver en tydlig struktur för att hantera senare tillkomna uppgifter utan att behöva starta om processen.
- **Vi tillstyrker förslag om två prövningsspår.** Indelningen i ett snabbspår och ett fullständigt spår kan fungera väl om tillämpningen blir konsekvent. Det är dock viktigt att praxis kring vad som utgör "betydande miljöpåverkan" (BMP) utvecklas restriktivt, för att undvika att allt fler verksamheter pressas in i det längre spåret. Beslutet om BMP kommer att få stora konsekvenser för de berörda, och det behöver utvecklas förutsägbarhet och tydlighet i vad som anses medföra BMP.
- **Vi tillstyrker förslag om digitalisering.** De konkreta verktygen bör utvecklas med insikter från företagare. Ett samlat digitalt stöd för ansökan, samråd och uppföljning måste vara en kärnkomponent i genomförandet. Myndigheterna bör få tydliga uppdrag att utveckla digitala verktyg i nära samverkan med representanter för små, medelstora och stora företag som väntas nyttja systemet.
- **Vi tillstyrker förslagen om tidsfrister, men efterfrågar förtydliganden.** Vi ser positivt på införandet av tidsfrister. Dessa bör vara bindande och förenas med sanktioner för överskridande. En flexibel tillämpning riskerar att urvattna intentionen. Ett stort problem idag är att det ofta saknas tydliga incitament för de som arbetar med myndighetsutövning att uppnå kortare handläggningstider. Tydligare tidsfrister och mål kommer att lägga en viktig grund för att följa upp och utvärdera hur snabbt ärenden hanteras i praktiken, samt hur den nya ordningen upplevs av sökande. Tidsserier över ledtider och statistik över ärendeutfall bör publiceras öppet.
- **Förändringarna bör införas i sin helhet.** Utredningen belyser möjligheten att förslagen kan införas stegvis. Vi ser en risk att en stegvis implementering riskerar att skapa otydligheter och undergräva utredningens linje om att skapa ett tydligare system som är mer förutsägbart. Många enskilda delar av utredningens förslag är efterfrågade, men förslagen får mest ändamålsenlig effekt om de får genomföras som det är utrett - som en helhet.

André Nilsson
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00